UNITED STATES HOLOCAUST MEMORIAL MUSEUM

Ukrainian Museum-Archives of Cleveland
Displaced Persons Camp Periodicals Collection

Item in Public Domain or an Orphan Work:

The United States Holocaust Memorial Museum Library respects the copyright and intellectual property rights associated with the materials in its collection. According to the Library's knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work--or if you know who does--please contact the USHMM Library by phone at 202-479-9717, or by email at reference@ushmm.org.

Also available via libraria.ua.

2863

Український Інвалід

Ч. 1

Орґан Союзу Українських Інвалідів на Еміґрації

1949

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ НА ЕМІГРАЦІЇ
ГОЛОВНА УПРАВА

Український інвалід

Ч. 1

Орґан Союзу Українських Інвалідів на Еміґрації

— 1 9 4 9 —

Adresse Redaktion — Verband Ukrainische Invaliden
Hauptvorstand
(13 b) Augsburg, Judenberg 8-II, Bayern
U. S. Zone — Germany

Adresse Administration—Andrij Kalyta
Neu-Ulm Reinhardt Kaserne Bl. „B" z. 9
U. S. Zone Germany

Від Редакції

Випускаємо перше число нашого станового орґану „УКРАЇНСЬКИЙ ІНВАЛІД“.

Потреба видавати свій орґан перед Головною Управою СУІ повстала відразу вже по Установчому Інвалідському З'їзді, що відбувся 9 - 10 червня 1948 р. в Н. Ульмі, але на перешкоді стояли труднощі характеру організаційного, технічного і фінансового.

Тепер ці труднощі переборено бодай у такій мірі, що випускаючи це перше число, сподіваємося, що воно не буде останнім, а при підтримці нашого Членства прихильного до Інвалідів нашого ідейно-патріотичного Громадянства, — сподіваємося, що будемо видавати наш орґан регулярно.

Завдання „Українського Інваліда“ і широкі і відповідальні. Він має бути нашим голосником, через який Інваліди будуть говорити один з одним та з нашим патріотичним Громадянством, що, віримо, захоче наш голос почути. „Український Інвалід“ буде давати своєму Членству орґанізаційні, правні й фахові поради, а наше Громадянство по широких світах розкидане, частиною якого всі ми є, буде інформувати про своє життя й обмінюватися з ним своїми думками й поглядами також і про всі актуальні справи порядку загально-українського.

Доки Головна Управа СУІ не мала свого орґану, то пробувала заповнити цю ланку при допомозі української преси, до якої посилала з проханням про видрукування свої комунікати й звідомлення. На жаль, ця спроба випала невдатно, й не обійшлося при тому, делікатно сказавши, без курйозів.

Так, одна українська страшно-патріотична і, можна сказати, „войовнича“ газета за уміщення комунікату Головної Управи СУІ про повстання Союзу Інвалідів, з одночасним зверненням до Громадянства з проханням

про пожертви на пильні справи Союзу в організаційному періоді його життя, надіслала Управі до заплачення... кругленький рахунок. — Не так по-вояцьки, як по-крамарськи справу потрактувала! — Мабуть запоріжської приказки не знала: „Як хочеш лай, тільки крамарем не називай...“

Інша — теж патріотична — не обізвалася зовсім, а ще одна патріотично-демократична, то, не подавши нашого повідомлення в цілості, зокрема, опустивши розділ відчітної частини — про видані грошеві допомоги — повисмикувала з нашого повідомлення окремі уступи і майстерно „змонтувала“ з тих уступів таку собі маленьку „свинку“, чи то пак, вивела з тих уступів гідну своїх пп. Редакторів „мораль“, що... не жертвуйте, мовляв, добрі люди на тих інвалідів, бо вони — марнотратці: замість того, щоб зібрані марки „справедливо — в рівних долях“ на інвалідські душі поділити, Головна Управа СУІ закупила аж дві друкарські машинки!.. Пан Редактор тієї „патріотично-демократичної“ газети, хоч сам на інвалідські потреби дореформового шеляга не зволив пожертвувати, спромігся дати Управі СУІ таку саму щиру безплатну пораду, як той апостол, що то докоряв Марії Маґдалині: пощо вона вилила дорогоцінне миро Христові на ноги, коли те миро можна було за добрі гроші продати й обділити мідяками єрусалимських жебраків! — Сумний кінець того користолюбного апостола хай буде п. Редакторові за пересторогу!..

З великою сатисфакцією стверджуємо, що серед рядового Українського Громадянства та достойних Представників обох Українських Церков Інваліди відразу знайшли моральне співчуття й матеріяльну підтримку в свої найтяжчі часи орґанізаційного об'єднання й оформлення.

На цьому місці також почуваємося до приємного обов'язку ствердити, що з великою прихильністю поставився до СУІ Голова ЦПУЕ. п. Василь Мудрий, який прийшов з моральною і матеріяльною допомогою.

Та з найбільшою вдячністю стверджуємо щиробратерське ставлення до СУІ з боку Союзу Українських Ветеранів, зокрема його Голови, п. Генерала К. Раєнського-Смовського, за ініціятивою якого Ветерани зібрали й передали до каси СУІ 40.000 РМ.

Воно й не дивно, коли зважити, що пп. Побратими-Ветерани Збройного Чину Визвольних Змагань, чесними вояками бувши, в боротьбі з ворогом-катом самі не раз

на поріг смерти обома ногами ставали й смерті в очі одважно заглядали! І на цьому місці з наголосом треба згадати, що придбання для потреб СУІ друкарських машинок саме з суми переданої СУІ від СУВ, Побратими-Ветерани не лише не осудили, а ще й схвалили, як придбання доцільне й корисне, яке врятувало гроші при девальвації.

З прикрістю мусимо ствердити, що не знайшли Інваліди не лише співчуття, але й зрозуміння з боку українського Громадянства, зорганізованого в політичних партіях. Зайняте бувши боротьбою за політичні впливи, воно відмахувалося від інвалідів, як від якогось громадського непотребу...

Таке ставлення до Інвалідів з боку саме політичних партій не ворожить тим партіям нічого доброго, бо насамперед свідчить про брак у них державницького вироблення й мудрости! Чейже сліпому хіба не видно, що Батьківщини нам ніхто не подарує, що не можна її ані за гроші купити, ані випросити не можна її на міжнародніх конференціях, ані видурити, ані вкрасти. — Визволити її від ворога-ката можна лише залізом та кров'ю — війною! А що не маємо сьогодні власного заліза-зброї, то єдине, що справі визволення нашої Батьківщини дати можемо, це — нашу КРОВ!

І тут, Панове-Браття Інваліди, при всій нашій скромності чесних вояків, можемо з найбільшою гордістю сказати, що ми не жалували для нашої Батьківщини ані своєї, ані ворожої крови! А свідчать про це наші рани-каліцтво та наші хвороби, яких ми набули на війні! Та ще ворог переконався, чого вартий був на війні український вояк!

Інша річ, що рідної не маючи армії, як не маючи власного заліза-зброї, змушені ми були йти до Цілі — визволення Батьківщини — в складі чужих армій в чужому однострої та з чужою зброєю в руках. — Не ми тому були винні!

З тим більшим болем та з тяжчим обуренням було нам читати на шпальтах ніби українських, бо мовою українською писаних газет злобні докори де-яких ніби українських фахових політиків, що українські Інваліди останньої війни, це — „коляборанти" з німцями!

Ці наклепи писалися тоді, коли то ще американська військова влада не зорієнтувалася була гаразд, якого „союзника" вона в особі червоної Москви має, і

готова була цим наклепам на нас з боку тих фахових політиків повірити!

Це писалося тоді, коли московські посіпаки мали право вільного вступу до таборів і мали право вимагати примусової репатріяції нас, як „коляборантів", на криваву розправу до московської червоної катівні!

Це писалося тоді й при тих умовах, коли ампутовані руки й ноги були наочним доказом тої ніби „коляборації".

Гидко нам про ту писанину згадувати, та хоч ми й знаємо авторів тієї писанини, то бридячись подавати їхні ганебні імена на сторінках свого орґану, на цьому місці ставимо запит. — З ким ті „фахові політики", пишучи на нас — в ім'я Маркса — свої наклепницькі доноси, „коляборували?!

Подані вище причини: байдужість одних, недоброзичливість других і ворожість третіх українських політичних чинників у великій мірі спричинили й те, що Українські Інваліди могли приступити до творення власної станової орґанізації тільки тоді, коли прийшла змога про потребу створення станової інвалідської орґанізації не лише вільно говорити, але й вільно стало до неї приступити...

Сьогодні СУІ працює далі по лінії охоплення своєю орґанізаційною сіткою всіх Інвалідів, які ще не є Членами СУІ, орґанізує для Інвалідів майстерні праці й скромні торговельні підприємства і — в порозумінню з СХС — дбає про забезпечення Інвалідів протезами, ортопедичним взуттям, як також робить заходи в справі переселення з Німеччині.

Справедливість вимагає відзначити жертовну поміч з боку Українського Громадянства, зорганізованого за океаном в ЗУАДК-у, на европейському континенті репрезентованому Вп. Паном Д-ром Романом Смуком, який забезпечує СУІ — через СХС протезами: ортопедичним взуттям, приділами харчів та в особі якого Головна Управа СУІ складає свою подяку Заокеанським Братам!

До Головної Управи Союзу Українськ. Інвалідів на Еміґрації

З Новим Роком і Різдвом Святим!

Вітаю щиро Об'єднання Інвалідів активної збройної боротьби за Нашу Розп'ятну Матір—Україну.

Інваліди нашої визвольної боротьби—це наявний свідок, це незбитий доказ, що боротьба та існувала, що ми всі готові були вмерти для ліпшої Долі нашого Народу та за вільне, незалежне, державне існування України.

Інваліди мусять бути свідомі своєї високої моральної вартости, мусять єдиним спільним міцним гуртом плекати всі високі чесноти та все невпинно стреміти до зміцнення Сили Духа й Любови та Самопожертви для однієї тільки мети—**Визволення України!**

Інваліди мусять бути підвалиною, ґрунтом для всіх тих, що може ще з нами, або... після нас підуть до бою! Останнього, вирішального, **переможного** бою!

Отже, до праці, до гурту, до підготовки себе до Великого Чину!

Вітаю рівно ж і з відновленням інвалідського друкованого орґану „Український Інвалід". 1 січня 1949 року.

МИХАЙЛО САДОВСЬКИЙ
генерал-хорунжий
основоположник інвалідської орґанізації на чужині в 1921 році та б. редактор „Українського Інваліда".

ПОВІДОМЛЕННЯ

Головної Управи Союзу Українських Інвалідів на Еміґрації в справах Фінансових та орґанізаційних.

I.

Нововибрана Управа Союзу Українських Інвалідів на Еміґрації на Установчому Делеґатському З'їзді СУІ в

днях 9-10 червня 1948 року уповноважена від колишньої Управи Союзу Українських Інвалідів в Німеччині дати Українському Громадянству і Українським Інвалідам на еміґрації зачитаний на З'їзді Фінансовий звіт за час від свого повстання в березні 1947 року по час злиття Союзу Українських Інвалідів в Німеччині з Секцією Інвалідів при Союзі Українських Ветеранів, яке сталося під час згаданого З'їзду.

Звіт цей припадає на підготовчо-орґанізаційний період до створення єдиної інвалідської орґанізації на еміґрації.

ПРИБУТКИ:

	Сума в Р. М.
1. Допомога від Голови Ц. П. У. Е., п. Василя Мудрого	1000
2. Церковні збірки з зарядження Високопреосвященного Владики Архиєпископа Кир-Ігоря.	2458,30
3. Допомога від кооперативи „Самопоміч" в Авґсбурґ, „Зоме-Казерне"	2000
4. Допомога від Управи Табору „Зоме-Казерне" в Авґсбурґ.	1000
5. Церковні збірки з зарядження правління У.А.П.Ц.на Баварію в Мюнхені	3579,25
6. Членські вкладки філій	84
Разом.	10121,55

(Десять тисяч сто двадцять одна райхсмарка і 55 пфеніґів)

ВИДАТОК.

1. Допомога інвалідам різного роду (індивідуальна, на ліки, протези і т.п.)	4490,70
2. Канцелярські видатки, друки, приладдя, переклади з української мови на анґлійську, німецьку і навпаки.	1590,68
3. Папір на статути, бляики, анкети, відозви, оголошення і т.д.	436
4. Кошти подорожі до урядів, установ, видатки репрезентаційні, поїздки в терен і т.п.	1777,40
5. Орґанізація та влаштування шевської робітні для вискрінінґованих інвалідів.	1826,77
Разом.	10121,55

(Десять тисяч сто двадцять одна райхсмарка і 55 пфеніґів)

За подані вище допомоги від осіб, установ та орґанізацій, Головна Управа Союзу Українських Інвалідів на

Еміґрації в імені власному та в імені колишньої Головної Управи СУІ в Німеччині складає щедрим Жертводавцям сердечно щиру подяку і просить і надалі не залишати СУІ своєю опікою та допомогою.

На цьому місці обидві Управи—сучасна й колишня вважають за наказ сумління висловити найсердечнійшу подяку Високодостойним панам—в першу чергу й особливо—Вп. П.В. Криницькому та редакторові М. Дольницькому за їх поміч, яку вони безінтересовно подали СУІ в його перших орґанізаційних кроках, в укладанню та редаґування статутів, перекладах і т.п.

II.

В днях 9-10 червня 1948 р. обрана на Установчому Делеґатському З'їзді Головна Управа СУІ на Еміґрації одержала від Союзу Українських Ветеранів в особі п. Генерала К. Раєвського- Смовського 40.000.—(сорок тисяч) Р. М., зібраних на потреби СУІ по філіях СУВ.

З цієї суми видано на:

	Сума в Р.М.
1. Закуп друкарських машинок та необхідного устаткування для канцелярії СУІ. . .	11.000
2. Кошт Делеґатського З'їзду (подорожі, приміщення, в м. Новому Ульмі, харчування, кошти адміністрації).	2.911
Разом	13.911

Решту грошей в сумі 25.826,-Р.М. передано на передодні грошевої реформи в цілях забезпечення й обміну Голові Ц.П.У.Е., п. Василеві Мудрому і 263.-Р.М.—решту від авансу виданого в зв'язку зо З'їздом в днях 9-10 червня 48 р. передано до забезпечення й обміну редакції „Українських Вістей". Згадані вище суми, здані для забезпечення й обміну на нову валюту за курсом орґанізацій та установ у відношенні 1, 10, мають винести в новій валюті 2. 608, 90 Р.М. З того половину „заморожено" в банку на неозначений час, а другу половину, то є: 1.304 Р.М. і 45 пф., банк виплачує авансами на необхідні орґанізаційні, інформаційні та адміністраційні видатки в міру потреби.

Головна Управа СУІ на Еміґрації почувається до приємного обов'язку на цьому місці скласти подяку за щедрий Братерський дар—40.000 Р.М. (сорок тисяч), які для Союзу Інвалідів зібрав чарез свої філії Союз Українських Ветеранів, як також—усім Жертводавцям, що поділилися з інвалідами в міру своїх скромних можливостей.

III.

Головна Управа подає до відома Українського Громадянства та Українських Інвалідів, що вже приступлено до запляннованої праці, а саме:

1. до основної перереєстрації всіх членів і кандидатів на дійсних членів Союзу,

2. до кваліфікації через Кваліфікаційну Інвалідську Комісію та встановлення інвалідности на підставі діючих міжнародних законів.

Тільки на підставі висліду, по перепровадженню повищих чинностей, Головна Управа матиме докладний статистичний матеріял про стан інвалідів і тільки тоді зможе оформити інвалідські документи та приступити до всякого роду допомогової акції, як: перевишкіл, переселення, грошеві допомоги і т. д.

IУ.

Доки СУІ не стоїть на власних ногах, в першу міру він мусить заопікуватися своїми членами від 100-30% інвалідности, а опіку над вдовами й сиротами по упавших вояках зможе перебрати щойно по задовольненню цієї першої потреби. Хвилево під цю пору вдовами й сиротами опикуєтся: Жіноча орґанізація при Ц.П.У.Е., та СХС.

Головна Управа Союзу Укр. Інвалідів на Еміґрації

Народе український!

До обов'язку!

„Більше від цієї любови ніхто не має, як хто душу свою покладає за друзів своїх". Івана 15, 13.

Скільки ж їх, оцих відважних, сильних духом, щосповнили цей заповіт Христовий? Де вони, де їх шукати? Спитай, Народе мій, у степу розлогого, у ланів широкополих, у орлів крилатих. Вони там скрізь лили свою шляхетну кров; вони складали там своє життя, вони там скрізь лягали кістьми за щастя, за державність, за добро свого народу, за честь нації, в обороні Краю Рідного.

„Та що Тобі минуле і сучасне?
Ти лицарів своїх не вмієш шанувать,
Могили їх степи убрали рясно,—

Та нікому вінками їх вквітчать.
І нікому цвіт нації прославить".

Ми всі байдужі. Ми думаємо лише про себе, турбуємось про особисте життя. Ми спокійнісенько проходимо мимо, щоденно бачачи отих відважних—дужих, що мислили не так. Це ті, що йшли за Рідний Край вмирати і там скалічені, позбавлені юнацької краси, позбавлені здоров'я, безпомічні, покинуті на призволяще.

Це наші лицарі, це наші інваліди, оті герої мовчазні, що виконали обов'язок до Краю, а нині нудяться у млі, покинуті, пригноблені, і голодні... а не зробились злі...

Погляньмо на інші народи, як цінять усі вони своїх героїв, тих лицарів, що за добро свого народу, своєї батьківщини дали своє здоров'я, каліками зробились, стали інвалідами.

Народе мій?

В вогні палає наш Рідний Край. В руїні і в багні! Він жде визволення. Він жде нових лицарів — нових героїв!

Хто ж схоче бути ними?! Хто стане добровільно інвалідом, бачачи Твою невдячність та байдужість?

„Народ — герой „героїв" появлає,
Шануючи, він їх вінцем втичає,
Високий дух високість признає, —
А раб народ, як є герой у нього,
Він на борця величного свойого,
Грязь кидає, його камінням б'є".

Не будемо ж рабами! Шануймо своїх лицарів і опікуймось ними, коли вони втратили здоров'я і стали інвалідами!

Бог спокою нехай буде з усіма вами!

† Смиренний ІГОР
Архиепископ Полтавський
і Кременчуцький.

Комунікати

Головної Управи Союзу Українських Інвалідів на Еміграції

1. В СПРАВІ ІНВАЛІДСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ.

З приводу фінансово - технічних і організаційних труднощів Інвалідська Кваліфікаційна Комісія не проходить постійно нормальним шляхом, як це передбачалося в ранішому, а проходить в міру фінансово - тех-

нічних і організаційних умовин. В філіях, де ще не пройшла Інвалідська Кваліфікаційна Комісія, Головна Управа СУІ бере тимчасово під увагу документи з вислідів Комісій: СХС, німецької, польської і т. п.

Однак, мимо вищезгаданих труднощів, ми сподіваємося, що в найближчих місяцях Інвалідську Кваліфікаційну Комісію буде переведено майже по всіх філіях СУІ.

2. В СПРАВІ ОПРОТЕЗУВАННЯ ІНВАЛІДІВ.

Заходами та порозумінням Головної Управи СУІ на Еміґрації ЗУАДК на Европу призначив 1500.—НМ (одна тисяча п'ятьсот НМ) місячно на опротезування інвалідів. Тому, що ще не всі інваліди є охоплені в СУІ і Головна Управа не має відповідного персоналу для технічного переведення опротезування, фонди на опротезування інвалідів ЗУАДК на Евоопу передає щомісячно до Централі СХС. Оплачування протез відбувається в такий спосіб:

Ампутовані інваліди, члени Союзу пишуть заяви від своєї філії до Централі СХС через Головну Управу СУІ, яка заяви ті підтверджує та до тієї заяви долучують:

а) Посвідку від місцевого лікаря СХС, яка стверджує, що даний інвалід потребує протезу,

б) Рахунок фірми—ортопедичного заведення, де даний інвалід замовив собі протезу.

Станиці СХС реєструють в себе такі заяви та віддають Інвалідові до дальшої пересилки в Головну Управу СУІ, яка в свою чергу всі заяви реєструє, опініює та висилає до Централі СХС. Гроші буде своєчасно виплачувати дотичним фірмам, а не інвалідам на руки. СХС подає на підставі вплинувших заяв з потрібними документами місячний кошторис до ЗУАДК-у для одержання грошей. Звіт із опротезування до ЗУАДК подає Централя СХС. Президія Головної Управи СУІ проводить переговори з Централею СХС в напрямі кожночасного спільного опрацьовання місячного кошторису для опротезування інвалідів.

Інваліди, що потребують протез, а не є членами СУІ, висилають заяви з потрібними документами через Станиці СХС до Централі СХС безпосередньо (не через Головну Управу СУІ).

8. В СПРАВІ ПЕРЕСЕЛЕНЧОЇ АКЦІЇ ДЛЯ ІНВАЛІДІВ

Під безпосереднім та посереднім натиском - вимогою Головної Управи СУІ на компетентні українські

установи в справі принципової розв'язки проблеми інвалідів відбулося в дні 18. жовтня 1948 р. (в приміщенні ЦПУЕ) засідання громадських чинників в справі переселення і сталого побуту інвалідів і непрацездатних. На цьому засіданні взяли участь представники від ЦПУЕ, ЗУАДК, Централі СХС, Союзу Українських Інвалідів і Централі Союзу Українських Кооператив. В результаті нарад і дискусій винесено ряд постанов і рішень, а між ними ухвалено покликати постійну Комісію при ЦПУЕ— Комісію організації сталого побуту інвалідам і непрацездатним, в склад якої мають увійти по одному уповноваженому представникові з правом голосу від компетентних в цій справі українських громадських установ. Така Комісія вже відбула свої перші дві конференції в приміщенні СХС в Мюнхені і своєю постановою рішила перевести наперед повну реєстрацію всіх непрацездатних: а) інвалідів, б) хворих на різні недуги, в) старших понад 60 років. г) членів родин всіх тих груп. Це в цілі точного статистичного матеріялу, в справі допомогової і переселенчої акції на сталий побут. В цій справі в рамцях ЦПУЕ перепроваджують реєстрацію непрацездатних в тому і інвалідів, відділи суспільної опіки по таборах і приватно мешкаючих. Комісію організації сталого побуту інвалідів і непрацездатних створено в такому складі: представники від Української Автокефальної Православної Церкви, Української Греко-Католицької Церкви, ЗУАДК'у, СХС, Об'єднання Українських Жінок в Німеччині, Союзу Українських Ветеранів, Союзу Українських Інвалідів, Союзу Українських Кооператив, правного, суспільного і праці відділів ЦПУЕ. В справі переселення інвалідів і непрацездатних Президія Головної Управи СУІ, правний і суспільний відділ ЦПУЕ рішили внести меморандум - інтервенцію до компетентних чинників влади: Головної Квартири Американської Армії, Головної Квартири ІРО, порозумівшись перед тим індивідуально з проводами деяких чужинецьких Комітетів і проводом Інтернаціонального Центрального Комітету для політичних втікачів і ДП в Німеччині (ІНКОПФ), щоб внести спільний меморандум до всіх національностей (приблизно яких є 28). Цю справу внесення меморандуму узгіднила спільна конференція ІНКОПФу, де рішено внести меморандум до вищезгаданої влади. Про результат акції меморандуму будемо в будучому інформувати.

4. В СПРАВІ ВАРСТАТІВ ПРАЦІ ДЛЯ ІНВАЛІДІВ

Заки вдасться нам справа переселення куди небудь інвалідів індивідуально чи групово, бодай в частині, то інвалідам не можна ждати заложивши руки, а треба організувати торговельно-виробничі підприємства, в яких інваліди мали б сталий дохід і були поставлені на власні ноги. Ці підприємства треба так організувати, щоб інвалід в них по можливости вчився якогось фаху в теперішньому побуті тут, чи з огляду на майбутній виїзд, як також щоб з того варстату праці мав постійний дохід. Такі підприємства, як різного роду крамниці —буфетові, споживчі і тому подібні, далі — варстати праці: шевські, килимарські, годинникарські, друкарської техніки і тому подібні. Головна Управа СУІ має подекуди вже зорганізовані і на них дала відповідні фонди. Осередки СУІ, що дотепер ще в себе не зорганізували таких підприємств, повинні це в міру можливостей на місцях зробити, прикладаючи проєкт і кошторис Головній Управі СУІ для затвердження та евентуального субвенціонування фондами. В справі створення вищезгаданих підприємств Головна Управа СУІ співпрацює з ЦПУЕ і з іншими компетентними українськими установами (уділення ліцензій, звільнення від податків, моральна і правна піддержка управами таборів на місцях).

5. РІЗНІ ЗАГАЛЬНО-БІЖУЧІ СПРАВИ

Головна Управа СУІ одержує різні запити від інвалідів з низових клітин, чому СУІ не фірмує в акції реєстрації інвалідів і непрацездатних, а лише ЦПУЕ і СХС, чому опротезування веде СХС і т. п. Хочемо вияснити на тепер і на майбутнє, що Головна Управа СУІ має при веденні тих всіх справ (переселення, опротезування і т. п.) своїх представників, що тісно співпрацюють та координують роботу з СХС та Комісією організації сталого побуту інвалідів і непрацездатних. Всі такі справи самі робити не можемо, бо не маємо на це відповідного апарату і фондів. Наше завдання осягнути ціль: щоб призначені допомоги для інвалідів були повністю розподілені тому ми є всюди інтервенційним товчком, контрольним і координуючим чинником, щоб наші інтереси були всюди заступлені. Так само поставлено сьогодні працю і в німецькому Союзі Інвалідів і інших. Дальше інформуємо, що в першій черзі на опіку йдуть дійсні інваліди, ампутовані і важко ушкоджені.

Варфоломій ЄВТИМОВИЧ

Двічі дає той, хто дає скоро...

„Несть више сея любови, аще кто
душу свою за друзі своя полагаєт".
Євангелія од Іоанна, Гл. 15, ст. 13.

В поезії: „Буває в неволі іноді згадаю"... Т. Шевченко оповідає про свій сон, в якому йому, ніби малому, старий козак показує образ минулої боротьби українського народу за свою волю:

„...чорна могила розкрилась...
Дивлюся — в могилі усе козаки:
Який безголовий, який без руки,
А хто по коліна неначе відтятий
Лежать собі хлощі, мов у теплій хаті.

„Дивися, дитино, оце козаки,
Ніби мені каже: по всій Україні
Високі могили — усі такі:
Начинені нашим благородним трупом,
Начинені туго. Оце воля спить!
Лягла вона славно, лягла вона вкупі
З нами козаками... Бачиш, як лежить...
Неначе сповита... Тут пана нема:
Усі ми однако на волі жили,
Усі ми однако за волю лягли,
Усі ми і встанем...

За що ми голови складали
В оці могили? — Будеш жить
То, може, й знатимеш, небоже!
Бо слава голосно кричить
За наші голови!..

Коротко сказавши, в цій поезії Шевченка козаки — це були ті, що за Батьківщину та за її волю віддали найдорожчий дар Божий — власне життя.

Віддали все, що мали!

В своїй жертві вони всі однакові перед нею — благородні! —Як та воля, за яку вони билися - вмирали . .

В простій лінії благородні потомки тих благородних козаків — це наші сучасні воєнні інваліди. Не словом кучерявим і не криком голосним, а ділом крівавим засвідчили вони свою жертовність для України, довели свою чинну готовність оддати за Неї своє життя! — наочний доказ такої готовости в тому, що

. . . який без руки, а хто по коліна неначе відтятий.".

А всі вони в своїй рішучости не вагалися ступити на

поріг смерті і, тільки Вища Воля — Промисел Божий та ще „материнська молитва, що зо дна моря піднімає“, замінили їм смерть на більше чи менше доживотне каліцтво. . .

І от ходить Укранський Інвалід поміж українськими людьми і сумними очима поглядає на український світ — хоч „слава голосно кричить“, то мало хто до голосу її прислухається. . . Ходить Український Інвалід невизнаний, часто, до праці заробітку нездібний — безпритульний і ніхто його помічати не поспішає. . .

Дівчина українська гордить своїм Братом - інвалідом, соромиться з ним на люди показатися, бо один з них на милицях, бачите, ходить, другий „смішно“ накульгує, третій. . . безрукий і „незґрабний“, четвертому обличчя куля покалічила і він такий „негарний“.

Часто й таке трапляється, що не маючи Інвалід шеляга ломаного за душею, скромно просить — слова з себе видушити не може — про скромну допомогу . . . А йому якийсь волемудрий з „батьків народу“ відказує: „А хто тебе по твоє каліцтво посилав!“, або якийсь „інженер людських душ“, великого батька малий син, повчає, що „наслідок, мовляв, мілітаризму. . . й ніхто тому не винен“. . .

Чи мають наші інваліди посилений харч, пристійну одежину, щоб грішне тіло прикрити, догідніше помешкання, поміч — опіку?

—Хоч „слава голосно кричить“, та люди глухі і часто Укранський Інвалід найнеобхіднішого не має, часто йому найпотрібнішого бракує.

Спасення для здорових і працездатних Бельгія чи Канада для каліки-інваліда недосяжна. . .

І бачимо; хоч би у німців: німецький інвалід має забезпечене місце в трамваї — молодому інвалідові це місце уступає нераз тричі старша від нього пані; на залізниці має інвалід спеціяльні вагони для тяжко покалічених, залізничний квиток купує поза чергою... в такий голодній Німеччині має додатковий приділ харчів. . . Для нездібних до праці — вигідні помешкання, захоронки з чемною та совісною обслугою, добра лікарська опіка і т. п.

Порівнання життєвих умовин інвалідів німецьких з українськими й, головні відношення німецького й українського громадянства до своїх інвалідів свідчать, що слава голосно кричить проти тих земляків українських, які

українських інвалідів занедбують. . .Бо німці. . . державники. . .

Німецький інвалід має опіку і від держави і від усього громадянства.

Український — не має тої опіки ні від кого.

Але він мусить її мати!

В умовах еміґрації мусить її мати від Українського Громадянства!

Він заслужив її — він має на неї право!

Подаючи в іншому місці нашого часопису повідомлення про створення Союзу Українських Інвалідів на Еміґрації, закликаємо Українське Громадянство поспішити з допомогою тим, хто своєю кров'ю та ранами-каліцтвом довів, що „Несть вище сея любови, аще кто душу свою за друзі своя полагает".

На цьому місці в ім'я справедливости в імені ГУСУІвЕ складаємо нашу найсердечнішу подяку тим Вп. Громадянам, які до тепер од щедрості своєї ділилися з інвалідами шматками хліба.

І, скажемо на закінчення, двічі дає той, хто дає скоро!

Плян роботи в культ-освітний ділянці Союзу Укр. Інвалідів.

ЗАГАЛЬНІ ЗАВВАГИ ТА ЗАВДАННЯ.

1. Коли говорити загально про завдання по лінії культ-освітньої роботи неохідно треба розглядати ту справу беручи під увагу:

а) спроможності самих інвалідів працювати в тому напрямі,

б) можливості такої роботи в еміграційних умовах.

Культ-освітню працю я розумію так:

1. Інваліди працюють над собою в напрямі здобування освіти, цебто студії по різних школах,

2. Необхідно треба потворити серед інвалідів гурток-мемуаристів,

3. Інваліди беруть участь поодиноко і організовано у всяких загальнонаціональних справах, академіях тощо, особливо таких, в яких святкується збройні виступи укр. народу, взагалі героїзм зброї.

1. Є чимало серед нас інвалідів, що студіюють на вищих школах або вчаться в середніх школах. Таким інвалідам треба необхідно помагати в науці матеріяль-

но, допомогти їм діставати научні матеріяли та взагалі все робити, щоб тут на еміґрації могли здобути належну освіту.

2. Гурток інвалідів, що вміють і хочуть писати спомини є також одною з дуже важливих справ для нас інвалідів взагалі. Це я вважаю, є одним із найкращих способів не тільки збуджувати в українського громадства почуття пошани до інвалідів, але це велика робота по пропаганді героїзму збройної боротьби. Спомини писані інвалідами повинні бути концентровані в куль-освітньому відділі, який в порозумінні з відділом пропаґанди і преси відповідно їх використає. Думаю тут, наприклад, випущення таких споминів або книжечкою окремою чи поміщувати поодинокі праці в пресі й не тільки українській. Дуже добре булоб створити щось в роді матеріялу до альманаху. Багато є в наших інвалідів знимок цінних і оригінальних, що могли б послужити прекрасним матеріялом до цього. Я вірю, що тільки започаткувавши таку роботу, напевно знайдеться серед нас другий Данський з його „Хочу жити".

Багато з нас своє інвалідство пережило чи переживає болюче, в багатьох сталось великі душевні переміни під впливом інвалідства. Чому отже тих справ не вилити на папір і не утривалити для живущих тепер і наступних поколінь. Пригадаймо собі, яку просто епопею з різними прекрасними матеріялами до пісень включно дало нам стрілецтво першої світової війни. Ми просто виховувалиси на тих споминах, ми продовжували в тій війні збройне діло наших батьків. Боротьба наших різних збройних формацій в цій війні мало де зафіксована. Вона просто поволі йде в забуття. На це в великій мірі складаються політичні моменти і умовини, в яких живемо тут на еміґрації. Не важно, чи ми свої опрацьовані матеріяли мусило обовязково зараз публікувати, важно щоб ми їх хочаб в свойому архиві мали, а вони діждуться свойого часу.

Я апелюю отже до всіх інвалідів—пишіть спомини, вони для всіх інвалідів, а особливо для культу героїки збройної боротьби будуть мати величезне значення.

Поле до попису є надзвичайно широке—посвята при рятунку раненого товариша на полі бою, поворот вояка з війни інвалідом додому до матері, до своєї дівчини, до жінки, до своєї власної сім'ї з милими дітьми. — Всі речі зв'язані з побутом по шпиталях, по курортних місцях,

в неволі, стріча вояка інваліда з товаришами зброї і т.д. і т. ін. Взагалі тем є надзвичайно багато, я не збіраюся їх перелічувати, але хочу звернути увагу на це і підкреслити вагу такої праці.

3. В еміґраційному побуті є дуже багато нагоди до участи в національних святах і академіях. Я думаю, що наша найактивніша участь повинна бути особливо в святах героїки збройної боротьби. Тут особова участь в формі рефератів чи організування навіть таких свят, тут організована участь приявністю на святах на передніх місцях та академіях. Можливості праці в тому напрямі не можна уняти в якісь одні інструкції, бо це треба реалізувати на поодиноких місцях нашого побуту беручи під увагу наші спроможності та умовини на місцях теж.

Кінцеві завваги: Культ-освітня робота вимагає докладнішого простудіювання та ширшої розробки на підставі знання наших сил. Культ-освітній відділ повинен бути тісно пов'язаний в своїй роботі з відділом преси, пропаґанди і інформації. В основному оживлення культосвітньої праці залежить від самих інвалідів, від їхньої активності в тому напрямі. Ми мусимо створити героїчну епопею нашої збройної боротьби в тій світовій війні, ми не можемо діл, за які ми стали інвалідами, пустити в забуття, ми зі своєю боротьбою мусимо ввійти в історію ...

ОЛІЙНИК Арсен культ-осв. реф.

Інж. Михайло ЛІЩИНСЬКИЙ

Дискутуємо

за належне право і громадянську позицію укр. інвалідів

Довгі віки нашої бездержавности витиснули на нашому громадянстві свою печать поневолення і в деяких ділянках поставили нашу українську спільноту далеко позад державних народів. Ця прикра для нас дійсність має свої неґативні наслідки також у відносинах між громадянством та інвалідами. Наше громадянство для інвалідів не має зрозуміння. Воно не знає, яке місце серед себе визначити українським інвалідам, і чому на кожному відтинку суспільного життя спихає інвалідів на сірий кінець. Проти такого трактування інваліди рішучо борються, і на тому тлі часто доходить до конфліктів.

У висліді тих конфліктів зі сторони громадянства під адресою інвалідів сипляться закиди, а інваліди розпливаються в жалях до громадянства, що громадянство інвалідів не розуміє і, як слід не доцінює. Постараймося проаналізувати справу та в цей спосіб може вдасться вплинути на поліпшення взаємовідносин. Найбільше улюблений закид, який інваліди чують на кожному кроці, це — закид, що інваліди ставлять до громадянства великі вимоги та мають з приводу неузгляднювання тих вимог неоправдані претенсії. Інвалідам закидають, що вони над міру перечулені та над міру вразливі. Вистачить тільки прийти до табору і придивитися, як видається, приміром, приділ. В довгому хвості стоять таборяни, а між ними — інваліди на милицях. Людям на милицях тяжко стояти, але вони стоять поруч здорових, рослих хлопців та заживних молодичок і дівчат. Стоять терпеливо і ждуть на свою чергу. Чому вони не підходять до віконця поза чергою, як то звичайно бачимо у німців? Не підходять тому, що не хочуть викликати обурення „хвоста". Вони колись пробували скористати з того святого права інваліда і підійти поза чергою, але їх звичайно вітали криками: „В нас нема привілеїв, ми всі тут рівні. Ми всі ДП". Безногий інвалід, стукаючи милицями, маршерував слухняно в чергу. Ніхто не знає, що навіть і загоєні рани інвалідові болять, і важко людині на милицях вистояти в черзі поруч здорових. А, коли знайдеться якийсь „сварливий" інвалід і стане

рішучо в обороні свого, у всіх культурних народів принятого права: бути обслуженим поза чергою, то його громадяни лають та зачинають пригадувати і закидати: „От, видите, я на нього — діда даю, я складаю останній сотик, а він, бач, як гороїжиться.“ Або — приходить інвалід до громадської установи. Став на милицях перед референтом суспільної опіки і викладає йому свою справу. Референт закинувши здорову ногу на ногу сидить і слухає. Не може він ніяк спромогтися на чемність, щоб підсунути інвалідові на милицях крісло і попросити, щоб сів. Певно—панові референтові не болять ні ноги ні рани, а як хтось зверне пану референтові увагу то тоді чує оклепану відповідь: „або я його туди посилав. Нехай буде вдоволений, що я з ним час трачу“. Такі і тим подібні або ще і гірші вислови часто приходиться проковтнути інвалідові—людині, яку розентузіязмована українська кількадесять тисячна маса на площі перед оперовим театром у Львові в р. 1943 або колись ще давніше в р. 1918 на площі перед Софійським Собором засипала квітами та схиляла прапори перед дефілюючими сотнями. А нині—„Великий пан референт—писака“ лає інваліда на всі заставки, а в установі всі слухають і вусом не моргнуть. Бояться стратити ласку пана суспільного референта, бо не дасть лахів або керпакета. Та полишмо „хвіст“ у таборі і пана суспільного референта, а киньмо оком на залю, де відбувається академія з приводу Листопадового Зриву. Зі сцени лине на залю патріотична промова. Говорить промовець про святу кров героїв і про їх визвольний чин. Патріотично наставлена публіка ковтає сльози і згадує, як то добре було колись у Львові. А в перших рядах сидять грубенькі—заслужені—громадяни зі своїми жінками і дітьми бо вони мали змогу купити собі квиток за ті гроші, які вони або їх батьки заробляли, коли лилась кров у боях за Львів чи Київ. А інвалід—той що проливав кров у тих боях стоїть серед „сірої“ публіки десь на „сірому кінці“, тішиться—тішиться, що народ бодай, на академії згадає в промові героїв. Йому байдуже що недавно в „хвості“ при приділі його лаяли. Він тішиться, що спромігся хтось ще говорити про криваву славу великих днів, в яких він став калікою за край свій і за той нарід, який нині його майже на кожному кроці лає та спихає до хвоста. Він радіє сумовито, бо в ньому не вигасла ще та іскра ідеї, яка гнала його на барикади, на ворожі окопи, танки, під залізний дощ—зливу смерти. І, коли поставити

запит, чи має інвалід вистоювати в чергах, та перед панами референтами, та стояти на сірому кінці на листопадових академіях та інших національних святах, то не треба довго застановлюватися, щоб сказати: Так, українським інвалідам належиться справедливіше трактування пристійніше місце більше уваги й пошани. Ніхто не повинен заздрити інвалідові того місця, яке йому належиться і, колиби наш загал, як також і наші провідні круги зрозуміли це, то тоді напевно в цій справі запанувала б повна гармонія. Наш загал мусить зрозуміти, що при кожній нагоді треба уступати своє місце інвалідові бо інвалід на це заслужив своїми ранами. Рівність і демократія абсолютно не заперечує тих прав інвалідам і коли наш загал хоче критикувати інвалідів то нехай перед усім провірить, чи слушні й оправдані є позиції, які наш загал супроти них займає, бо права на перші місця при академіях належать тим що в перших боєвих рядах боролися за визвольну справу, а не тим що на ті місця претендують, мяючи дуже сумнівні заслуги! Багато можна було б сказати на цю тему та соромно представляти цю справу в усій її наготі. Громадянство повинно зревідувати своє відношення до інвалідів, ще й тому, що на тлі того асуспільного відношення виникають жалі та претенсій, які мають дуже прикрі наслідки під поглядом державницького виховання.

Інвалідів наше громадянство не трактує насамперед так, як повинен трактувати свого слабшого ближнього правдивий християнин в цій ділянці. Організації жіночі повинні повести поважну освідомлюючу працю і не допустити до того, як нині поширеного явища, що наші інваліди змушені шукати опертя в чужинців. Нині більшість наших інвалідів є під опікою чужонаціонального, жіноцтва, бо наші жінки дивляться на інваліда, як на зовсім непридатного каліку: під тимже кутом погляду трактують інвалідів наш загал та наші установи.

Хочемо мати свою державу. Дозволю собі поставити до громадянства запитання. Хто піде в боєві лави, хто заризикує стати інвалідом, коли наш загал так понижено інвалідів нині трактує. Нарід, який бореться за свою волю, мусить памятати, що інваліди є неминучим і невмолимим льогічним наслідком кожної збройної боротьби, і їм належиться почесне місце в громадянстві! Не годиться відсувати інваліда до „хвоста.“ Громадянство мусить висунути інвалідів у свої передні ряди, бо в передніх рядах стояли колись інваліди, як вояки, в боротьбі

за Самостійну Українську Соборну Державу. Інвалідські рани, це боєва честь українського народу, яку постійно презентуємо світові, як доказ, що український народ боровся і бореться за свої державні права і волю. Хто цього признати не хоче, той не шанує боротьби, гірш того—той боротьбу заперечує!

Слава тим, хто кров'ю своєю освятив нам нашу Визвольну Ідею, та цією кров'ю пише дальші сторінки історії наших Визвольних Змагань.

До Вп.пп. Читачів „Українського Інваліда“

Щоб наш новонароджений орган був цікавий та справно виходив, Головна Управа СУІ та Редакція „Українського Інваліда“ просить своїх читачів, зокрема Панів Побратимів - Інвалідів, надсилати до ред. „Укр. Інваліда“ ріжного роду матеріяли: статті на загально - громадські та політичні теми, витримані в державницькому дусі та насвітлені з інвалідського штанд-пункту становища; статті, на теми організаційно-інвалідські, конкретні проекти, присвячені справам інвалідського життя й побуту, дописи про життя на місцях, оповідання на теми з Визвольної Боротьби, поезії, гуморески і т. п.

Управа і Редакція.